

**Právnická fakulta Masarykovy
univerzity v Brně**

Právo duševního vlastnictví

30. 11. 2005

PRÁVO PRŮMYSLOVÝCH VZORŮ

JUDr. Pavel Tůma, LL.M.

Z historie právní ochrany

- První moderní právní úprava
  - zák. č. 237/1858 ř. z., daný na ochranu vzorků a modelů k výrobkům průmyslovým
- Později společná právní úprava s ochrannými známkami či vynálezy (do roku 2000)
  - zák. č. 8/1952 Sb., o ochranných známkách a chráněných vzorech
  - zák. č. 84/1972 Sb., o objevech, vynálezech, zlepšovacích návrzích a průmyslových vzorech
  - zák. č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích

Vnitrostátní prameny práva průmyslových vzorů (1.)

➤ Ústavní

▪ Listina základních práva a svobod

- *čl. 34 odst. 1: „Práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem“*
- *čl. 11: „Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu.“*

▪ Ústava

- *čl. 10: „Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.“*

Vnitrostátní prameny práva průmyslových vzorů (2.)

- Zákonné předpisy práva duševního vlastnictví
  - zák. č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů
  - zák. č. 14/1993 Sb., o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví (*viz zejm. pravomoc Úřadu průmyslového vlastnictví*)
  - Zák. č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích (*viz zejm. oprávnění patentových zástupců vystupovat ve věcech průmyslových vzorů*)

Vnitrostátní prameny práva průmyslových vzorů (3.)

- Související zákonné
  - obchodní zákoník (zák. č. 531/1991 Sb.)
    - § 44 a násl.: nekalá soutěž
    - § 508 a násl.: licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví
  - trestní zákon (zák. č. 140/1961 Sb.)
    - § 151: trestný čin porušování průmyslových práv
  - přestupkový zákon (zák. č. 200/1990)
    - § 33 odst. 1: přešupek na úseku porušování průmyslových práv a porušování práv k obchodní firmě
  - zák. č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku
    - § 17: oceňování výnosovým způsobem

Vnitrostátní prameny práva průmyslových vzorů (4.)

➤ Podzákonné

- v současnosti žádné (*příslušná normativní část vyhlášky č. 550/1990 Sb., o řízení ve věcech vynálezů a průmyslových vzorů, zrušena*)

Mezinárodní právo průmyslových vzorů (1.)

- Mezinárodní hospodářská, sociální a kulturní práva
  - Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (vyhl. č. 120/1976 Sb.)
    - Čl. 15 odst. 1 písm. c): „Smluvní strany paktu uznávají právo každého požívat ochrany morálních a materiálních zájmů, které vyplývají z jeho vědecké, literární nebo umělecké tvorby.“

Mezinárodní právo průmyslových vzorů (2.)

- Všeobecné mezinárodní smlouvy o duševním vlastnictví
  - Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883 (vyhl. č. 64/1975 Sb.)
    - Čl. 4: mezinárodní priorita – 6 měsíců
    - Čl. 5 quinquies: „Průmyslové vzory a modely budou chráněny ve všech unijních zemích.“
  - Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS), příloha Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO), (sděl. č. 191/1995 Sb.)
    - čl. 25 a 25: některá hmotněprávní pravidla ochrany
  - Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví ze dne 14. července 1967 (vyhl. č. 69/1975 Sb.)

Mezinárodní právo průmyslových vzorů (3.)

- Mezinárodní smlouvy o mezinárodním zápisu průmyslových vzorů
  - Haagská dohoda o mezinárodním zápisu průmyslových vzorů ze dne 6. listopadu 1925 (ČR není smluvní stranou)

- Klasifikační mezinárodní smlouvy
  - Locarnská dohoda o zřízení mezinárodního třídění průmyslových vzorů a modelů ze dne 8. října 1968 (vyhl. č. 28/1981 Sb.)

Komunitární právo průmyslových vzorů (1.)

- Primární právo ES
  - Smlouva o založení Evropského společenství (vyhlášená pod č. 44/2004 Sb. m. s.)
    - Čl. 249: závaznost předpisů komunitárního práva
    - Čl. 30: ochrana duševního vlastnictví není bez dalšího omezením volného pohybu zboží

Komunitární právo průmyslových vzorů (2.)

➤ Nařízení Rady

- Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství (Úř. věst. č. L 003, 5. 1. 2002, s. 1)
  - Právní úprava komunitárního průmyslového vzoru

Komunitární právo průmyslových vzorů (3.)

- Nařízení Komise (prováděcí předpisy k nařízení Rady o průmyslových vzorech Společenství)
  - Nařízení Komise (ES) č. 2245/2002 ze dne 21. října 2002, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 6/2002 o (průmyslových) vzorech Společenství (Úř. věst. č. L 341, 17. 12. 2002, s. 28)
  - Nařízení Komise (ES) č. 2246/2002 ze dne 16. prosince 2002 o poplatcích placených Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu (ochranné známky a vzory) pokud jde o zápis (průmyslových) vzorů Společenství (Úř. věst. č. L 341, 17. 12. 2002, s. 54)

Komunitární právo průmyslových vzorů (4.)

➤ Směrnice

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/71/ES ze dne 13. října 1998 o právní ochraně (průmyslových) vzorů (Úř. věst. č. L 289, 28. 10. 1998, s. 28)

Systematika právní úpravy

- Právo průmyslověvzorové soukromé
  1. Předmět (pojmové znaky, výluky)
  2. Vznik
  3. Subjekt (vlastnictví práva)
  4. Obsah (včetně jeho ochrany)
  5. Doba ochrany
  6. Omezení
  7. Zánik
  8. Závazkové právo
- Právo průmyslověvzorové veřejné
  - řízení ve věcech průmyslových vzorů, oceňování, aspekty daňové apod.

Právní režimy ochrany průmyslových vzorů platných v ČR

1. Průmyslový vzor tuzemský

- *zák. č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů
(směrnice č. 98/71/ES)*

2. Zapsaný průmyslový vzor Společenství

- *nařízení Rady (ES) č. 6/2002 o (průmyslových) vzorech
Společenství*

3. Nezapsaný průmyslový vzor Společenství

- *nařízení Rady (ES) č. 6/2002 o (průmyslových)
vzorech Společenství*

⇒ **jednotný komunitární koncept**

1. Tuzemský průmyslový vzor

Podmínky ochrany

1. Existence průmyslového vzoru
2. Novost
3. Individuální povaha
4. Soulad s dobrými mravy
5. Viditelnost při užívání (pouze u součástí složeného výrobku)

Pojem průmyslového vzoru (1.)

Průmyslový vzor (vkusový vzor, angl. industrial desig, něm. Geschmackmuster, franc. dessins ou modèles)

=

vzhled výrobku nebo jeho části spočívající zejména v

- ❖ liniích obrysů
- ❖ barvě
- ❖ tvaru
- ❖ struktuře
- ❖ materiálu
- ❖ zdobení

[§ 2 písm. a) ZPrV]

Pojem průmyslového vzoru (2.)

Tj. průmyslové vzory:

dvojrozměrné...

Pojem průmyslového vzoru (3.)

...i trojrozměrné...

Pojem průmyslového vzoru (4.)

Průmyslovým vzorem není zejména

- technické řešení
- označení výrobku
- autorské dílo

×

**souběh ochrany s jinými právy duševního
vlastnictví možný (zejm. s právem známkovým
a autorským) !!!**

Pojem výrobku (1.)

Výrobek

=

průmyslově nebo řemeslně vyrobený předmět

(= široké vymezení)

[§ 2 písm a) ZPrV]

včetně ....

Pojem výrobku (2.)

...složených výrobků...

Pojem výrobku (3.)

...součástí složeného výrobku...

Pojem výrobku (4.)

...obalů...

Pojem výrobku (5.)

...grafických symbolů...

Pojem výrobku (6.)

...typografických znaků...

Pojem výrobku (7.)

...a dokonce...

...počítačových ikon...

Pojem výrobku (8.)

Výrobkem není

- ❖ počítačový program
- ❖ sestava výrobků (tzv. enviromentální vzory)
- ❖ lidské tělo
- ❖ originály nebo rozmnoženiny děl klasického výtvarného umění

Vyloučené znaky průmyslových vzorů

Nepřihlíží se ke znakům (§ 7 ZPrV)

- ❖ výhradně předurčeným technickou funkcí výrobku
(*tzv. functional features*)
- ❖ určeným ke spojení s jiným výrobkem
(*tzv. interconnection features*)

Výjimka z výjimky (tj. přihlíží se k)

- ❖ spojům u dílů stavebnicových systémů (*LEGO a ostatní*)

Novost (§ 4 a § 6 ZPrV)

A. Okamžik pro určení novosti

- ke dni přednosti (tj. den podání přihlášky, popř. den mezinárodní priority)

B. Relativní novost

= překážkou novosti nejsou všechny vzory zpřístupněné veřejnosti k rozhodnému dni, nýbrž vyloučeny jsou tzv. exotické vzory = vzory objektivně neznámé odborným kruhům činným v ES

Novost (2.)

C. Relevantní rozsah dosavadního stavu designérství

- totožné vzory
- nepodstatně se lišící vzory

D. Odkládací lhůta (tzv. „grace period“)

- 1 rok od zpřístupnění samotným původcem či s jeho souhlasem

Novost (3.)

E. Výslovně zohledňovaná zpřístupnění

- dřívější nezveřejněné přihlášky

F. Nezohledňovaná zpřístupnění

- důvěrná
- důsledek zneužití

Individuální povaha (§ 5 ZPrV)

A. Individualita vzoru

- vyvolání odlišného dojmu oproti staršímu vzoru
- tj. jasně odlišného dojmu (Rec. 13 SmPrV)

B. Informovaný uživatel

- individuální povaha vzoru posuzována očima informovaného uživatele
- = více než běžný uživatel (zná stav designérství, povahu výrobku, průmyslový sektor, designérskou svobodu atd.) (Rec. 14 NařPrV)

Individuální povaha (2.)

C. Designérská svoboda

- doplňkové kritérium
- čím větší předurčenost vzhledu výrobku, tím nižší úroveň individuality vyžadována

Dobré mravy (§ 8 ZPrV)

- vzor nikoli v rozporu s dobrými mravy či zásadami veřejného pořádku
- v praxi zřídka uplatňováno

Viditelnost (§ 3 odst. 2 ZPrV)

- podmínkou ochrany pouze u součástí složeného výrobku
- viditelnost vyžadována při běžném užívání končným spotřebitelem (= nikoli údržba, servis, oprava)
- kritéria novosti a individuality posuzována pouze ve vztahu k viditelným částem

Vznik výlučného práva k průmyslovému vzoru

- zápisem do rejstříku průmyslových vzorů vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví (§ 19 ZPrV)
- !!! Účinky práva platí ode podání přihlášky !!! (tj. i zpětně) X (srov. odlišně u účinků patentu)
- chráněna dobrá víra uživatelů v období před zápisem

Subjekty práva (1.)

A. Právo na původcovství (§ 18 ZPrV)

- původce

B. Právo na průmyslový vzor (§ 12 odst. 1 ZPrV)

- původce (tj. tvůrce vzoru)
- nabyvatel práva

Subjekty práva (2.)

C. Vlastnictví průmyslového vzoru (§ 12 odst. 2 ZPrV)

- přihlašovatel (tj. subjekt práva na průmyslový vzor X spor o určení práva na průmyslový vzor)
- nabyvatel průmyslového vzoru

Subjekty práva

D. Spoluvlastnictví průmyslového vzoru (§ 33 ZPrV)

- podpůrné použití ustanovení o podílovém spoluvlastnictví (viz § 137 a násl. ObčZ)
- spoluvlastnické podíly dle podílu na vytvoření vzoru
- užívání – každý ze spoluvlastníků
- licence – nutný souhlas všech spoluvlastníků
- ochrana práva – každý ze spoluvlastníků
- převod podílu na jiného spoluvlastníka – každý ze spoluvlastníků
- převodu podílu na jinou osobu – pouze se souhlasem všech spoluvlastníků, předkupní právo spoluvlastníků

Subjekty práva

E. Zaměstnanecký vzor (§ 13 ZPrV)

- vzor vytvořený ke splnění činnosti vyplývající z pracovního, členského či obdobného vztahu
- pokud není dohodnuto jinak - zákonný přechod práva na průmyslový vzor na zadavatele
- „zadavatel“ = zásadně zaměstnavatel (srov. rovněž tzv. agenturní zaměstnance)
- právo zaměstnance na dodatečnou odměnu

F. Průmyslový vzor na objednávku

- žádný zvláštní zákonný režim

Obsah práva z průmyslového vzoru (§ 19 ZPrV)

A. Osobnostní právo původce

- právo původce být uveden v přihlášce a zapsán do rejstříku

B. Výlučné majetkové právo ze zapsaného vzoru

- právo užívat průmyslový vzor
- právo absolutní povahy, působí erga omnes
  - právo užívat vzor
  - právo vyloučit ostatní z užívání vzoru
  - právo udělovat ostatním souhlas s užíváním vzoru
  - právo vzor převést

Obsah práva z průmyslového vzoru (2.)

C. Pojem užívání průmyslového vzoru

- užíváním je zejména
  - ❖ výroba
  - ❖ nabízení
  - ❖ uvedení na trh
  - ❖ dovoz a vývoz
  - ❖ užívání
  - ❖ skladování k těmto účelům
    - ⇒ výrobku nesoucího průmyslový vzor
- užitím není zejména
  - ❖ sdělování vzoru v nehmotné podobě (např. vysíláním)

Obsah práva z průmyslového vzoru (3.)

D. Rozsah práva

1. dle totožnosti vzoru

- totožné
- nevyvolávající u informovaného uživatele odlišný celkový dojem

2. dle původu

- nepůvodní vzory (tj. kopie)
- původní vzory (tj. nezávisle vytvořené)

3. dle užití vzoru

- na výrobku pro nějž je vzor zapsán
- na jakémkoli jiném výrobku

Obsah práva z průmyslového vzoru (4.)

E. Ochrana práva

1. Průmyslověprávní (§ 20 a § 21 ZPrV)

- nárok negatorní (zákaz rušení práva)
- nárok restituční (odstranění protiprávních následků)
- nárok satisfakční (zadostiučinění nemajetkové újmy)
- nárok na informace o původu výrobku

2. Obecná soukromoprávní

- náhrada škody a ušlého zisku (dle ust. § 420 a násl. ObčZ)
- nároky z bezdůvodného obohacení (dle ust. § 451 a násl. ObčZ)
- nekalosoutěžní (viz § 44 a násl. ObchZ, § 149 TrZ)

Obsah práva z průmyslového vzoru (5.)

3. Trestněprávní (§ 20 a § 21 ZPrV)

- § 151 TrZ: trestný čin porušování průmyslových práv

4. Správněprávní (§ 33 odst. 1 PřestZ)

- přestupek porušování průmyslových práv

5. Jiná veřejnoprávní

- živnostenský zákon, zák. o ochraně spotřebitele, celní předpisy atd.

Trvání práva z průmyslového vzoru (§ 11 ZprV)

- 5 let od data podání přihlášky
- možnost opakované obnovy vždy o pět let
- maximální celková doba - 25 let do přihlášky

Výjimky z práva z průmyslového vzoru

1. Omezení práva (zákonné licence) (§ 23 ZPrV)

- neobchodní účely
- experimentální účely
- citace
- zařízení lodí a letadel registrovaných v cizině včetně jejich oprav a dovozu náhradních dílů

2. Vyčerpání práva (§ 24 ZPrV)

- komunitární vyčerpání = volné nakládání s výrobkem uvedeným se souhlasem majitele práva na trh Evropského hospodářského prostoru

Výjimky z práva z průmyslového vzoru (2.)

3. Právo předchozího uživatele (§ 25 ZPrV)

- právo nepřevoditelné nezávisle na podniku
- nezávisle vytvořené vzory, které před datem vzniku práva přednosti byly
  - užívané
  - vážně připravované k užití

Zánik práv z průmyslového vzoru

1. Zánik průmyslového vzoru (§ 26 ZPrV)

- účinky ex nunc
- důvody
  - uplynutí doby ochrany
  - vzdání se

Zánik práv z průmyslového vzoru (2.)

2. Výmaz průmyslového vzoru (§ 27 a násl. ZPrV)

- účinky ex tunc
- ve výmazovém řízení před ÚPV na návrh
- důvody
  - nesplněny podmínky ochrany
  - vadný vlastník
  - užití symbolů veřejného zájmu
  - konflikt se starším právem třetí osoby (starší zapsaný vzor s účinky pro ČR, starší označení, autorské dílo)

Závazkové právo

Průmyslový vzor jako předmět vlastnictví

- předmět soukromoprávních vztahů (§ 118 ObčZ)
- disponibilní majetek

A. Převod průmyslového vzoru (§ 30 ZPrV)

- translativní převod
- písemná smlouva
- účinnost vůči třetím osobám zápisem do rejstříku

Závazkové právo (2.)

B. Licence (§ 32 ZPrV)

- konstitutivní převod oprávnění užit
- výlučná licence × nevýlučná licence
- účinnost vůči třetím osobám zápisem do rejstříku
- použití § 508 a násl. ObchZ o licenční smlouvě k předmětům průmyslového vlastnictví

Závazkové právo (3.)

C. Zajištění

- průmyslový vzor jako jistota
- vznik zástavního práva zápisem do rejstříku (§ 31 ZPrV)
- podpůrné použití ust. ObčZ či ObchZ o zajišťovacích institutech

D. Jiné závazkové vztahy

- převod práva k průmyslovém vzoru, úprava práv mezi spoluvlastníky, dohoda o zaměstnaneckém vzoru atd.

Řízení před ÚPV

A. Řízení o zápisu

- na základě přihlášky
- formální i věcný průzkum přihlášky
- zápis vzoru X zamítnutí přihlášky
- B. Výmazové řízení
  - písemný návrh

⇒ správní řízení (zák. č. 500/2004 Sb., správní řád)

⇒ některé návrhy zpoplatněny (zák. č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, příloha 1, pol. 135)

2. Zapsaný průmyslový vzor Společenství

Povaha zapsaného komunitárního vzoru

Pramen práva

- nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství (Úř. věst. č. L 003, 5. 1. 2002, s. 1)

Povaha práva

- zápis, převod, vzdání se a neplatnost vždy s účinky na celém území EU
- licence však možná pro části území
- podmínky ochrany, subjekty práva, obsah práva, jeho omezení a trvání je totožné jako v případě národních průmyslových vzorů

Specifika zapsaného komunitárního vzoru

Vznik práva

- zápisem do rejstříku průmyslových vzorů Společenství vedeného Úřadem pro harmonizaci vnitřního trhu (OHIM/OAMI) se sídlem v Alicante
- zápis proveden ke dni podání přihlášky
- prováděn pouze formální průzkum přihlášky

Ochrana práva

- určenými národními soudy (MS soud v Praze)

Neplatnost práva

- výmazové řízení není vedeno
- neplatnost posuzována pouze na základě protinávruhu v řízení o porušení práva ze průmyslového vzoru

3. Nezapsaný průmyslový vzor Společenství

Povaha nezapsaného komunitárního vzoru

Pramen práva

- nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství (Úř. věst. č. L 003, 5. 1. 2002, s. 1)

Povaha práva

- nevyžaduje se zápis do veřejnoprávního rejstříku
- automatická, okamžitá a levná ochrana, nicméně slabší důkazní pozice
- převod a účinky na celém území EU
- licence však možná pro části území

Specifika nezapsaného komunitárního vzoru

Vznik práva

- zpřístupněním veřejnosti

Novost a individualita

- posuzována k okamžiku zpřístupnění vzoru
- povahová neexistence odkládací lhůty

Rozsah práva

- nevztahuje se na nezávisle vytvořené průmyslové vzory, pouze na rozmnoženiny (kopie)